CSONGRÁD MEGYE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEI

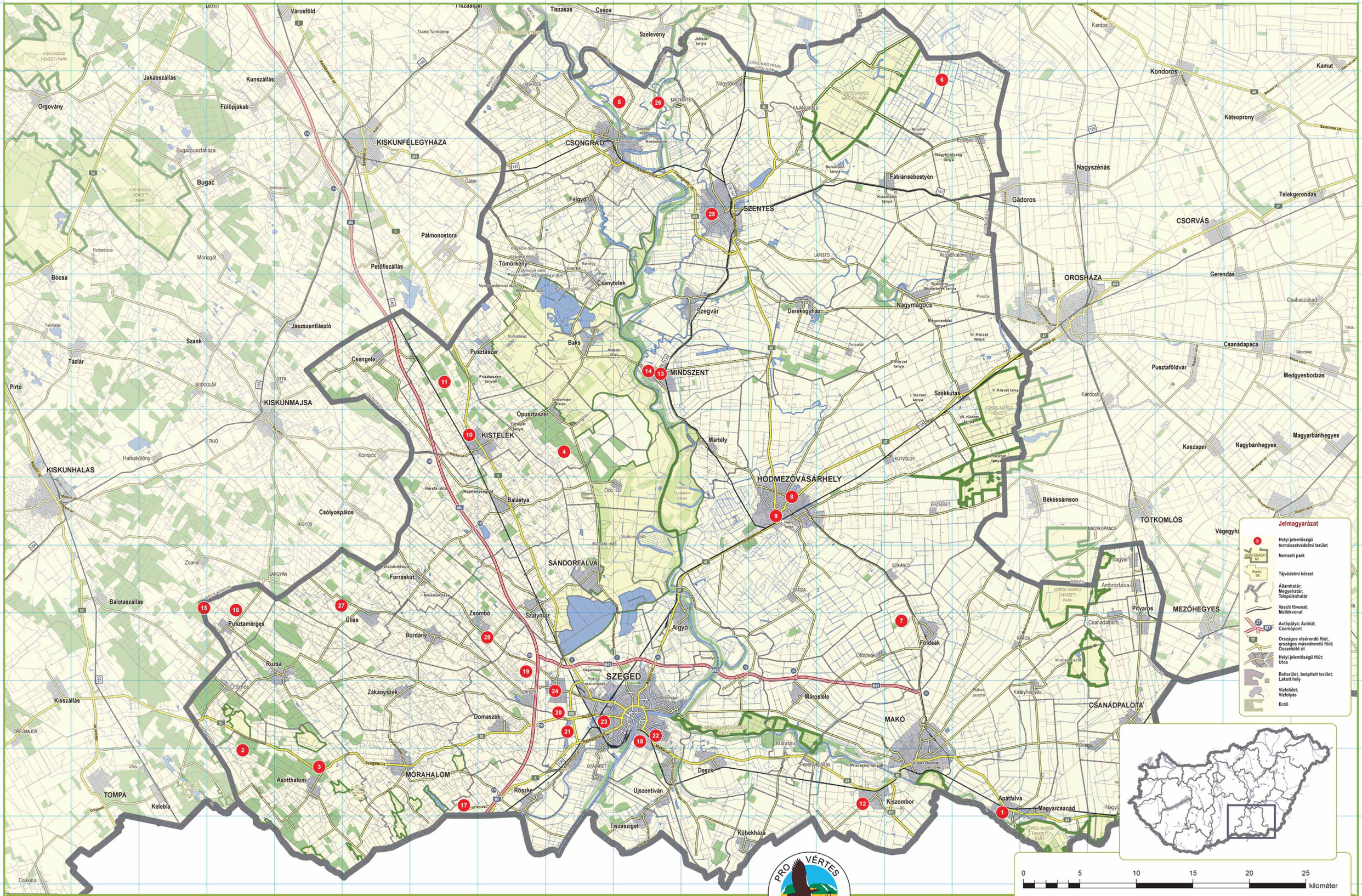

1. Apátfalva, volt TSZ-iroda kertje | O12
Apátfalva | 2008 óta | 0 hektár

A bekerített park fáinak nagy része jó egészségi állapotú, melyek öreg nyírekből, fenyőkből, és egy tekintélyes méretű platánsorból állnak. A platánsor az utcán, közterületen helyezkedik el. Aljnövényzete hiányzik, a koronaszint záródott. Megfigyelhető itt fekete rigó, aranyos bábrabló, bogáncslepke és lonclepke is.

A védett terület a volt TSZ irodájának kertjében található, a település központjával párhuzamos Kossuth Lajos utca 96. szám alatt.

2. Ültetett erdő (Bedő-liget) | D12
Ásotthalom | 1944 óta | 4,3849 hektár

Nagyméretű, öreg fákból álló elegyes nyárerdő. Aljnövényzete változatos: galagonya, szeder, fagyal is található itt, de a degradáció jeleit mutatja. Környezetében szinte kizárólag telepített homoki fenyesek vannak. Megfigyelhető a területen öves homokfutrinka, egerészölyv, Atalanta-lepke, kis lonclepke és galagonyalepke is.
Megközelíthető a Szeged-Baja közti főútvonalon az Ásotthalmi leágazást követően kb. 4 km-rel déli irányban leforduva, ahol a távvezeték keresztezi a főutat. A vezetéket követve kb. 1 km-t kell menni az erdészeti úton befelé, majd bal kéz felől a vadászházat elhagyva további 1 km az érintett terület első határa.

3. Fehérnyáras emlékerdő | E12
Ásotthalom | 1944 óta | 17,6773 hektár

A területet az Alföld fásításának emléket állítva helyezték védelem alá, karakterét az idős, óriás méretű, telepített nyárfák adják. A határát jelző tábla mögött rögtön egy elkerített rész van, de nagyobb része szabadon látogatható. Az idős nyárfák meglehetősen leromlott egészségi állapotban vannak. Az aljnövényzet a nyílt homoki nyáresdőkre jellemző, benne értékes homoki fajokkal. Megtalálható itt többek között hangyaleső, kis szarvasbogár, diófacincér, fürge gyík, szalakóta, csilpcsalpfüzike, szürke légykapó, törpedenevér, korai denevér és mezei görény is.
A Szeged-Baja közti főútvonalon az Ásotthalmi leágazást elhagyva kb. 600 m után jobb kéz felől tábla jelzi a védett erdő határát, valamint további 100 m után itt található a Kiss Ferenc Emlékoszlop.

4. Kistelek-balástyai Müllerszék | I7
Balástya | 1990 óta | 84 hektár

A terület madárvilága rendkívül gazdag, megtalálható többek között gólyatócs, gulipán, bíbic, erdei fülesbagoly, szőlő küllő, bűbos pacsirta, nádirigó, cserregő nádiposzáta, barkócsinege, sárga billegető és fehér gólya. Megfigyelhető még itt dunai tarajosgőte, zöld varangy, kis tavibéka, vízisikló és mocsári teknős is.

Balástya és Kistelek között az M5-ös főúttal és a vasútvonallal bezárt területen található a közigazgatási-sílag Balástyához tartozó védett terület.

5. Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület | J2 | Csongrád | 1995 óta | 742,4966 hektár

A természetvédelmi terület jellemző fás társulása a fűz-nyár ligeterdő, legértékesebb élőhelytípusai a holtágak. Megtalálható itt kis és nagy kócsag, fekete és fehér gólya, kanalasgém, fattyúszerkő, gyurgyalag, kuvik, rétisas, gólyatócs, kisasszony szitakötő, alföldi szitakötő.
A Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Területet Csongrád felől a fahídon keresztül érhetjük el. Délről 10 km hosszan a Tisza, keletről 5 km hosszan a Körös öleli körül.

6. Eperjesi Királyság-puszta | N2
Eperjes | 2003 óta | 1486,3447 hektár

Szikes puszta vizes területekkel, környezetében mezőgazdasági földekkel. A pusztát két csatorna szeli át. Megfigyelhető itt szalakóta, egerészölyv, kék vércse, tüzok, rétisas, ugartyúk, sisakos sáska, ürge és kardoslepke.
Eperjest a horgászó mellett keleti oldalról észak felé elhagyva, a Kéktúra útvonalát érintve, földúton juthatunk el a Királyság-pusztára.

7. Földeáki Kornél-erdő | N10
Földeák | 2012 óta | 68,5892 hektár

A területből közel 3 hektár a parkerdő, a többi gazdasági erdő. Domináns fajai a kocsányos tölgy, a gyertyán, a magas kőris és a mezei juhar. Az erdőszet létesített itt egy pihenő- és szalonnasütő helyet, ami mellett több száz éves tölgyek állnak. Megfigyelhető itt például aranyos bábrabló, holdszarvú ganéjtúró, dunai tarajosgőte, nagy fakopáncs, ökörszem, kis poszáta, erdei pinty és sordély.

A Kornél-erdő Földeák közvetlen szomszédságában, a Hódmezővásárhely felé vezető út mellett nyugati oldalon található. Az erdőt a Szárazér-Porgányi-főcsatorna szeli keresztül.

8. Epreskert | L8
Hódmezővásárhely | 1993 óta | 0,9979 hektár

A fasor kétszáznál is több fehér- és fekete eperfából áll. Telepítésének eredeti célja összefüggött a selyemhernyó-tenyésztéssel. A fák között többféle korcsopartút találunk, a legidősebb a Szentes felé vezető út keresztződésében áll. A fákat 3-4 évente visszavágják, ezért gömb alakú koronát fejlesztettek ki. A közelben gólyafészek található, a védett fasor állandó lakói a verebek, de fészkel rajtuk vadgerle, és megfigyelték fekete rigót is.

Hódmezővásárhely piacterénél kezdődik és Orosháza irányába folytatódik az Epreskert nevű fasor, a Szentes felé erre terelt forgalom leágazásánál, a temető kapujánál parkolási lehetőséggel.

9. Népkert és strand | L8
Hódmezővásárhely | 1993 óta | 7 hektár

Túlnyomórészt nagyméretű, szép, egészséges kocsányos tölgyek, magas kőrisek és ostorfák állnak a parkban, melynek keleti oldalát futballpálya, déli oldalát a Hódtói-csatorna zárja le. Megfigyelhető itt kis szarvasbogár, pompás virágbogár, diófacincér, nagy fakopáncs, kerti rozsdafarkú, szénecinege, zöldike, tengelic, fekete rigó, fecskefarkú lepke és kacsafarkú szender.
Hódmezővásárhelyen az Ady Endre utca végén jobbról feltúnik a strand és mögötte egy gondozott, angol kertépítészeti stílusban létesített park, a Népkert.

10. Bíbic-tó | G7
Kistelek | 1990 óta | 56,3 hektár

A Bíbic-tó a Duna-Tisza közti szikes tóláncolat egyik legkisebb tagja, vizének kémhatása egyedülállóan lúgos. A meder középső részén megmaradnak a víz-

foltok, egyébként csak tavasz végén éri el a nádasokat a víz. Közvetlen közelében telefonátjátszó-állomás épült. A szikes tó az erősen megfogyatkozott hazai gólyatócs-állomány legjelentősebb élőhelye, de megtalálható a területen kakukk, gulipán, egerészölyv, széki lile, bíbic, imádkozó sáska, piroslábú cankó, vízisikló, tavi béka és vöröshasú unka is.
Kistelek északnyugati részén a Pacsirta sor, a Gőzmalom utca és a Tóalj utca által bezárt területen található.

11. Kisteleki-puszta | G6
Kistelek | 2007 óta | 3,5889 hektár

A semlyékesen a nádasok és gyékényesek mellett fűzláp- és fűzliget-foltok teszik változatosabbá a tájat. Ezek a természetes, eseteg természetközeli társulások a csatornázások előtti nedvesebb korszak élő emlékeinek tekinthetők. Megfigyelhető itt sisakos sáska, zöld varangy, vízisikló, nagy goda, mezei pacsirta, zöldike, tengelic és sordély.

Az M5-ösön dél felé, Kistelek irányába haladva a pusztaszeri elágazással szemben kezdődik a földút, amely keresztülvezet mintegy 2,5 km hosszan az ültetett erdőn. A puszta az erdőfolt belsejében, az M5-ös út és a Budapest-Szeged közti vasútvonal közt félúton található.

12. Kiszombori Vályogos-tó | M12
Kiszombor | 1999 óta | 11,2272 hektár

A tó körül kialakult nádasok védett madarak élőhelyei. A tavon napijegyes horgászat lehetséges. A tó mellett uniós beruházással pihenőhelyeket alakítottak ki. Megfigyelhető itt például bűbos vöcsök, törpegém, vízityúk, énekes nádiposzáta, cserregő nádiposzáta, nádirigó és barkós cinege.

Kiszomboron az Óbébai utca és a Tó utca által határolt területen helyezkedik el.

13. Mindszent, Köztársaság téri közpark | J6
Mindszent | 2004 óta | 2,655 hektár

A park főleg díszfákból áll. Igen értékesek az idős platánsor, a hársak és a szintén idős örökzöldek. A parkban található Keller Lajos plébános bronz mellszobra,

valamint hozzá csatlakozón az önkormányzat épülete és díszkertje is.Megfigyelhető madárfajok a közép fakopáncs, a fekete rigó, a házi rozsdafarkú és a vörösbegy. A téli időszakban a területen etetik a madarakat, ekkor megjelennek a széncinkék, zöldikék, tengelicek és vonulási időszakban átvonulóként a királykák is.
A tér Szentes felől Mindszentre érkezve a Csokonai utcán keresztül közelíthető meg, Hódmezővásárhely felől pedig a Szabadság utcán át.

14. Mindszent, Szabadság téri közpark | J6
Mindszent | 2004 óta | 3,5889 hektár

A park egy részén frissen telepített fák találhatók, a terület természetvédelmi értékét azonban nem ezek, hanem az itt található öreg faegyedek adják, melyek egy része óshonos fafaj. Megfigyelhető a parkban kakukk, fekete rigó, kék- és széncinke, énekesrigó, házi rozsdafarkú.

A tér a Köztársaság térről nyugati irányba, a Kossuth Lajos utca felé haladva közelíthető meg, Mindszent település központjában.

15. Pusztamérgesi Mérgesi-puszta | C9
Pusztamérges | 1995 óta | 40,74 hektár

A terület száraz homokpuszta-gyep környezetétől csak tulajdoni viszonyaiban különül el. Jelenlegi használatával hosszabb távon fenntartható. Megfigyelhető itt például pusztai gyalogcincér, hengeres szalmacincér, fürge gyík, zöld gyík, piros övesbagoly, mezei pacsirta, barázdabillegető és a színpompás gyurgyalag.
Pusztamérges település központjából az északnyugati oldalon kivezető utat követve a település határán kívül, a majorságnál elfordulva közelíthető meg a terület. Jellegénél fogva nem különbözik az azt körülvevő gyepektől, így beazonosítása nehézkes.

16. Pusztamérgesi-láperdő | D9
Pusztamérges | 1995 óta | 76,51 hektár

A vízelvezetésnek és a legelőként való hasznosításnak köszönhetően foltokban még megtalálható az eredeti fűz-nyár ligeterdős mocsári növényzet, nagyobb

kiterjedésben legelők és kaszálók, helyenként nádas foltokkal. Jól megközelíthető, változatos élőhely, ami remek lehetőséget biztosítana az oktatásra. Megtalálható itt többek között a ragyogó kék színű szalakóta, a pettyes gőte, a nagy gyöngyházlepke, az aranypettyes bábrabló, a kis szarvasbogár, a holdszarvú ganétúró, a pompás virágbogár, a diófacincér és a nagy kutyatejcincér.
Pusztamérgest Üllés felé elhagyva az út mellett nyugati oldalon található a terület. Táblával jelzett behajtó is van, de a bevezető ösvényt az úttól villanypásztor zárja el.

17. Röszkei-gyepek | G12
Röszke | 2007 óta | 31,759 hektár

Vizenyős, kiszáradó láprétek, lösz-sztyepprét, kisebb szikes folttal. A területet kaszálják, kis részét pedig legeltetik is. Megfigyelhető itt a szalakóta, a fehér gó-

lya, a vízisikló, a fürge gyík, a mocsári teknős, az óriás szitakötő, a kisasszony szitakötő, az aranyos bábrabló és a bőrfutrinka is.
A település mellett több foltban találhatóak a védett gyepek, a legjelentősebb az M5-ös autópályán átvezető felüljárót elhagyva déli irányban, egy táblával is jelzett dűlőúton közelíthető meg. A hétvégi telkek közt kell behajtani és a betonúttól mintegy 1 km-re találjuk a területet.

18. Füvészkert | J11
Szeged | 1989 óta | 17,3354 hektár

A kolozsvári egyetem Szegedre költözésekor, 1922-ben a város 20 kh szántóföldet ajándékozott az egye-

temnek füvészkert létesítése céljából. A fás vegetáció képviselői az erdők, melyekből Magyarországé legjellegzetesebb erdőtársulásait a Füvészkertben egy-egy erdőfoltban, összesen mintegy 6 hektáros területen mutják be. A társulásokat az 1970-es években lágyszárú-, eserje és fásszárú növények tervszerű betelepítésével gazdagították. Megfigyelhető itt például szegélyes vidrapók, aranyos bábrabló, diófacincér, sápadt éjcincér és kardoslepke.
A füvészkert Szegeden, a Lövölde u. 42-es szám alatt található.

19. Kiskundorozsmai Nagy-szék | H10
Szeged | 1975 óta | 6,7293 hektár

A terület gyeppel borított, homokhátakkal körülvett szikes lapos. Megfigyelhető itt például ragyás futrinka, pompás virágbogár, barna ásóbéka, vízisikló , gulipán, gyöngybagoly, kuvik, bakcsó és molnárgörény.
Szegedtől 8 km távolságban nyugat felé, Kiskundorozsma határában található. Kiskundorozsmát Zsombó felé elhagyva, az autópálya felüljárója után balról közelíthető meg a legkönnyebben.

20. Maty-ér völgyének subasi ága | I11
Szeged | 2011 óta | 139,85 hektár

A Maty-völgy 1872-ben történt lecsapolását követően a kiszáradó mederben felerősödött a szikes jelleg. A meder széléig minden művelhető földet felszántottak. Előfordul a területen mezei futrinka, ragyás futrinka, hengeres szalmacincér, zöld levelibéka, zöld varangy, vízisikló, fürge gyík, mocsári teknős és barna réthéja.

Szegedről a Bajai úton kifelé, a repülőtér utáni körforgalmat a második kijáraton elhagyva jobbra az első leágazás vezet a mederhez.

21. Maty-éri tározótó | I11
Szeged | 1998 óta | 84,9385 hektár

A területet a tározótó uralja, partján kisebb nádfoltokkal. A tó keleti felét horgászatra, nyugati felét pedig vízisportokra használják. A tóban és környékén megfigyelhető például vöröshasú unka, tavi béka, pettyes vízicsiga, vízityúk, szárcsa, nádi tücsökmadár, énekes nádiposzáta, cserregő nádiposzáta, nádirigó és barkós cinege.

Szegedről a Bajai úton kifelé, a repülőtér utáni körforgalmat a második kijáraton elhagyva balra az első leágazás vezet a tóhoz.

22. Szeged, Újszegedi Holt-Maros | J11
Szeged | 2011 óta | 27,4 hektár

A holtágat 1860-ban alakították ki, amikor a Maros szabályozása során a torkolat előtti kanyarulatokat levágták a mederről. A partsáv szélessége változó, de mindenütt keskeny. Ahol még nem irtották ki, ott a meder széleit nádas és gyékényes szegélyezi. A rehabilitáció előtti fás növényzet spontán települt, amit fajösszetétele is tükröz. Megtalálhatók itt a természetes fűztársulások maradványai is az őshonos fafajokkal, de társulásidegen fajok és özönnövények is nagyszámban előfordulnak. Megfigyelhető itt például kis szarvasbogár, mocsári teknős, fenyőrigó, házi rozsdafarkú, kerti geze és erdei pinty.

Újszegeden található, az újszegedi víztorony mellett csordogál, több főbb útvonal, pl. a Fő fasor, Bérkert utca, Derkovits fasor is keresztezi.

23. Szegedi Vadaspark | I11
Szeged | 2001 óta | 41,4735 hektár

Az érintett erdőtag életkora közel 50 év. A területet alapvetően 3 fafaj uralja: a kocsányos tölgy, a magas kőris és kisebb elegyarányban az amerikai kőris. El-

szórtan sokfelé található itt korai juhar is. Az ütemtervezett erdőrészekhez csatlakozik még spontán erdősülő fás-bozótos gyep és nádas. Megfigyelhető itt aranyos bábrabló, szalmacincér, vízisikló és mocsári teknős.
A vadaspark mindössze 2-2,5 kilométerre található Szeged belvárosától. A bejárat a Kálvária sgt. felől érhető el.

24. Szent János tér | I11
Szeged | 2001 óta | 0,3 hektár

A templomdomb és így a tér értékeit aligetben található időskorú fák adják; ezek közül is különösen figyelemre méltók a nagyméretű törökmogyorók.
A Szeged-Kiskundorozsma úton Kiskundorozsmán a Kiskunmajsai és Kiskunhalasi utak elágazásánál található körforgalom mellett van a Szent János tér, és az azon található liget.

25. Széchenyi liget | K4
Szentes | 1954 óta | 6,6112 hektár

A fák közül a szivarfa, a fehér-, a vörös hárs, a vadgesztenye, a bokrétafa, a keleti platán, a fehér nyír, a császárfa, a japánakác, a sima-, a douglas-, a normann-, a luc-, a fekete- és a vörösfenyő, a piramiseper, a piramisszil, a mocsári ciprus, a magas kőris, a tarka juhar, cserjék közül pedig a törpe mandula, a sóskaborbolya, a vadszivarfa, a fehérsom, a díszgyöngy vessző található itt. Az állatok közül a ligetben megfigyelhető például kis szarvasbogár, vörösbegy, fekete rigó, zöld küllő, szénccinege, ökörszem, szürke légykapó, zöldike, tengelic, csíz és seregély.
A Széchenyi liget Szentes szívében fekszik, mintegy 500 méterre a központtól. Az árnyas ligetet a Kurca folyó és a Vecseri-fok által határolt szigeten létesítették.

26. Szentesi Magyartés-Zalotai TT | J2
Szentes | 1996 óta | 225,4668 hektár

Igazi vadregényes hullámtéri puhafás ligeterdő, a trópusokat idéző liánokkal, felfutó növényzettel és sűrű, folyópartokra jellemző aljnövénytettel. A területhez

nagy kiterjedésű szikes puszták is kapcsolódnak. Megfigyelhető itt például vízisikló, mocsári teknős, imádkozó sáska, bogáneslepke, kőrisbogár, nagy kócsag, szürke gém és bakcsó.
Szentest északnyugati irányba Nagytőke felé elhagyva mintegy 10 km után Magyartés felé kell fordulni. A gáton áthajtva macskaköves, régi út vezet az egykori kompátkelő pontjához.

27. Üllési-rét | E–F9
Üllés | 2003 óta | 4,148 hektár

A területen az átmeneti láprétek növényzetét figyelhetjük meg, a mélyebb fekvésű részek a vízi életközösségekre jellemző fajokkal. Több védett növényfaj,

például szibériai nőszirom, mocsári kosbor, rucaörröm is megtalálható itt, emellett az Üllési-rét kétéltű- és madárvilága is igen gazdag. Vannak olyan fajok, melyek a közeli halastóról érkeznek a rétre, mint ideális táplálkozóterületre. Megfigyelhető itt például tavi béka, kecskebéka, vöröshasú unka, pettyes gőte, vízisikló, kis kócsag, nagy kócsag, fehér gólya, illetve különböző réce- és sirályfajok.
Az Üllésről Kiskunhalas irányába kivezető út mellett dél felöli oldalon van a horgászó, itt kell lekanyarodni északnyugati irányban egy mellékútra. Kb. 800 m megtétele után jobb kéz felől, a déli oldalon található a rét.

28. Zsombói-ősláp | H10
Zsombó | 1974 óta | 14,2204 hektár

A láperdő belső, a forgalom zajától és szennyezésétől védett részei foltokban őrzik az eredeti lápi növényzet maradványait, a mélyebb helyeken nyáron is megmaradó víztesztekkel. Sajnos a mezőgazdasági környezet és a település közelsége minden irányból veszélyezteti a láperdőt, területén számos illegális hulladéklerakó éktelenkedik. Megtalálható itt többek között tányérsiga, réticsík, dunai gőte, karvaly, vörös vércse, kis rókalepke, skarlátbogár és hengeres szalmacincér.
A Szeged-Kiskunmajsa közti úton Zsombó településre beérve az út nyugati oldalán található a láperdő, semlyékekkel, pusztai tölgyes foltokkal. Közepén el-

hagyott csárdaépület vár évek óta gazdára, innen gyalogutakon át jól megközelíthető a terület belseje.

Kiadta: Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, 8083 Csákvár, Kenderesi u. Gesztner-ház
www.provertes.hu, www.vertesinaturpark.hu
Felelős kiadó: Viszló Levente
A helyi jelentőségű természetvédelmi területek felmérését elvégezte:
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
1121 Budapest, Költő u. 21., www.mme.hu
Magyar Természetvédők Szövetsége
1091 Budapest, Üllői út 91/b., www.mtvsz.hu
Szerkesztette:
Haraszthy László, Karsa Dóra, Schmidt Hajnalka
Fotók:
Magyar Természetvédők Szövetsége, Haraszthy László
Grafikai tervezés, nyomdai elkészítés és kivitelezés:
Pharma Press Nyomdaipari Kft.
1037 Budapest, Vörösvári út 119-121.
www.pharmapress.hu
Papír: 115 g műnyomó
Példányszám: 10 000 db
A kiadvány az „Összefogással a természeti értékeink megőrzéséért" című projekt a Svájci-Magyar Együttműködési Program társfinanszírozásával valósult meg.
2013. december

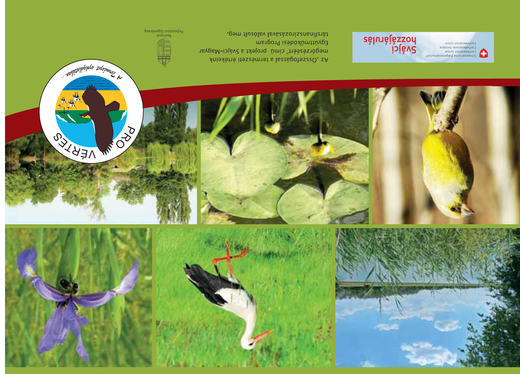

CSONGRÁD MEGYE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEI

Csongrád megye helyi jelentőségű védett természeti területeinek ökológiai felmérése a Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány koordinálásával, az „Összefogással a természeti értékeink megőrzéséért" projekt keretében, a Svájci-Magyar Együttműködési Program társfinanszírozásával valósult meg.
www.provertes.hu

Svájci hozzájárulás
Az „Összefogással a természeti értékeink megőrzéséért" című projekt a Svájci-Magyar Együttműködési Program társfinanszírozásával valósult meg.

Svájci hozzájárulás
Az „Összefogással a természeti értékeink megőrzéséért" című projekt a Svájci-Magyar Együttműködési Program társfinanszírozásával valósult meg.